

Comparing Attitudes toward Improving Performance and Muscularity in Athletes with or without the use of Unauthorized Substances in the both forms of Team and Individual Disciplines

Mohammad Ali Besharat ¹, Amirhosein Afshari ^{2,*}, Meisam Shah-hossemi ²

¹ Department of Psychology, Faculty of Psychology and Educational Sciences, University of Tehran, Tehran, Iran

² Department of Psychology, Faculty of Psychology and Educational Sciences, University of Semnan, Semnan, Iran

* **Corresponding Author:** Amirhosein Afshari, MSc, Department of Psychology, Faculty of Psychology and Educational Sciences, University of Semnan, Semnan, Iran. Tel: 09353820031, E-mail: amirhosseinafshari65@gmail.com

Received: 2017/10/15

Accepted: 2018/05/6

Online published: 2018/06/2

Abstract

Introduction: For many years, the prevalence of performance-enhancer substances using among athletes is still growing despite many prohibitions, and it seems that psychological factors play a role in it. Accordingly, the purpose of this study was to compare the performance enhancement attitude and muscularity in some athletes with and without the use of illegal substance in both forms of team and individual sports.

Materials and Methods: The population of the study was male athletes of some individual and team disciplines in Tehran city in 2016. In total of 335 athletes were selected based on available sampling at three levels of beginner, semi-skilled and skilled. Data were collected by two attitude questionnaires of improving performance and desire for muscularity, along with a supplement to the demographic questionnaire, by two groups of athletes with and without use of unauthorized substance. Data were analyzed by SPSS software version 22 and one way ANOVA and MANOVA tests.

Results: Individual athletes have a higher mean in their desire to muscularity and their two subcomponents (muscle-related behaviors and substance use) are higher than those in the team group. But there was no difference between the attitudes related to muscle building and the attitude component to improving the performance of team and individual athletes. Also, the tendency to muscularity and its two sub-components (muscle related behaviors and performance-enhancer drugs) are higher in the athletes of the team and individual disciplines consuming unauthorized substances than others. About attitude toward improving performance, individual athletes in the group of drug user showed a higher mean than non-consuming group, but in team athletes, there was no difference in attitude toward performance improvement between the two groups.

Conclusions: In order to identify and prevent the use of unwanted substances by athletes, the recognition of psychological factors, as well as attention to the nature of team and individuality of exercise, which can affect the attitudes of athletes, is of particular importance.

Keywords: Illegal Substance, Muscularity, Performance Enhancement Attitude.

مقایسه نگرش به بهبود عملکرد و تمایل به عضلانی شدن در ورزشکاران با و بدون مصرف مواد نیروزای غیرمجاز به تفکیک رشته‌های تیمی و انفرادی

محمدعلی بشارت^۱، امیرحسین افشاری^{۲*}، میثم شاه حسینی^۲

^۱ گروه روانشناسی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران، تهران، ایران
^۲ کارشناس ارشد، گروه روانشناسی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه سمنان، سمنان، ایران

* نویسنده مسئول: امیرحسین افشاری، کارشناس ارشد، گروه روانشناسی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه سمنان، سمنان، ایران. تلفن: ۰۹۳۵۳۸۲۰۰۳۱، ایمیل: Amirhosseinafshari65@gmail.com

انتشار آنلاین: ۱۳۹۷/۳/۱۲

پذیرش: ۱۳۹۷/۲/۱۶

دریافت: ۱۳۹۶/۷/۲۳

چکیده

مقدمه: شیوع مصرف مواد نیروزای غیرمجاز در میان ورزشکاران با وجود بسیاری از ممنوعیت‌ها همچنان در حال رشد است و به نظر می‌رسد عوامل روانی متعددی در مصرف این مواد نقش داشته باشند. هدف از پژوهش حاضر مقایسه نگرش به بهبود عملکرد و تمایل به عضلانی شدن در برخی از ورزشکاران با و بدون مصرف مواد نیروزای غیرمجاز به تفکیک رشته‌های تیمی و انفرادی بود.

مواد و روش‌ها: جامعه آماری پژوهش حاضر ورزشکاران مرد برخی از رشته‌های تیمی و انفرادی شهر تهران در سال ۱۳۹۵ بود که بر حسب نمونه‌گیری در دسترس تعداد ۳۳۵ ورزشکار در سه سطح مبتدی، نیمه ماهر و ماهر انتخاب شدند. داده‌ها توسط دو پرسشنامه نگرش به بهبود عملکرد و تمایل به عضلانی شدن به همراه ضمیمه‌ای از پرسشنامه دموگرافیک توسط دو گروه از ورزشکاران با و بدون مصرف مواد نیروزای غیرمجاز جمع‌آوری شد. سپس با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۲ و آزمون‌های تحلیل واریانس یک طرفه (ANOVA) و چند طرفه (MANOVA) مورد تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: ورزشکاران رشته‌های انفرادی در تمایل به عضلانی شدن و دو زیرمؤلفه آن (رفتارهای مرتبط با عضلانی شدن و مصرف مواد نیروزا) به نسبت رشته‌های تیمی از میانگین بالاتری برخوردارند. اما در زیرمؤلفه نگرش‌های مرتبط با عضلانی شدن و مؤلفه نگرش به بهبود عملکرد تفاوتی میان ورزشکاران تیمی و انفرادی مشاهده نشد. همچنین متغیر تمایل به عضلانی شدن و دو زیرمؤلفه آن (رفتارهای مرتبط با عضلانی شدن و مصرف مواد نیروزا) در ورزشکاران رشته‌های تیمی و انفرادی مصرف‌کننده مواد نیروزای غیرمجاز به نسبت ورزشکاران بدون مصرف از میانگین بالاتری برخوردارند. در متغیر نگرش به بهبود عملکرد، ورزشکاران رشته‌های انفرادی در گروه مصرف‌کننده مواد نیروزای غیرمجاز میانگین بالاتری از گروه بدون مصرف نشان دادند، اما در ورزشکاران تیمی تفاوتی در متغیر نگرش به بهبود عملکرد در میان دو گروه مشاهده نشد.

نتیجه‌گیری: به منظور شناسایی و پیشگیری از مصرف مواد نیروزای غیرمجاز توسط ورزشکاران، شناخت عوامل روانی و هم‌چنین توجه به ماهیت تیمی و انفرادی بودن ورزش، که می‌تواند نگرش‌های ورزشکاران را تحت تأثیر قرار دهد، از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است.

کلمات کلیدی: مواد نیروزای غیرمجاز، عضلانی شدن، نگرش به بهبود عملکرد

تمامی حقوق نشر برای معاونت پژوهش بیمارستان بقیه الله محفوظ است.

مقدمه

سال‌ها است که مصرف انواع مختلف مواد نیروزا در بین ورزشکاران شیوع گسترده‌ای یافته است. اگرچه برخی از این مواد، مانند مکمل‌های ورزشی از قبیل ویتامین‌ها، مواد معدنی و گیاهان دارویی، قانونی هستند، با این وجود طبقه‌ای از مواد نیروزای غیرقانونی، مانند استروئیدهای آنابولیک، وجود دارند که با وجود بسیاری از ممنوعیت‌ها، بر خوردهای قانونی و تأکید بر اثرات منفی این مواد بر سلامت جسم و روان ورزشکاران [۱]، هنوز توسط بسیاری از ورزشکاران با هدف بهبود عملکرد در محیط‌های ورزشی به صورت گسترده مورد استفاده قرار می‌گیرد. بر همین اساس به نظر می‌رسد عوامل دیگری فارغ از مواردی چون ممنوعیت‌ها، اعمال قوانین سخت و سخت، جرائم سنگین و محرومیت‌های شدید در بین ورزشکاران وجود دارد که آن‌ها را به سمت‌وسوی مصرف این قبیل مواد می‌کشاند [۲-۴]. مواد نیروزا،

موادی از قبیل مکمل‌های ورزشی و استروئیدهای آنابولیک را شامل می‌شود که با هدف افزایش انرژی به صورت تریقی و خوراکی [۲] توسط ورزشکاران مورد استفاده قرار می‌گیرد. هدف از مصرف این گونه مواد، تقویت عملکرد ورزشکار به واسطه اثرات شبه دارویی آن‌ها است، که بعضاً گروهی از این مواد به دلیل تأثیرات غیرعادی بر توانمندی‌های فرد و همچنین عوارض جسمانی، غیرقانونی تلقی شده و اصطلاحاً دوپینگ نامیده می‌شوند [۵]. در ژانویه ۲۰۱۷، بر اساس استاندارد بین‌المللی آئین نامه جهانی مبارزه با دوپینگ و اعلام ستاد ملی مبارزه با دوپینگ ایران، بسیاری از استروئیدهای آنابولیک جزء مواد نیروزای غیرمجاز قرار داده شده و در فهرست ممنوعه قرار گرفته‌اند [۲، ۵]. در گذشته مصرف مواد نیروزا تنها در میان ورزشکاران حرفه‌ای و برای حضور در مسابقات استفاده می‌گردید اما امروزه پژوهش‌های متعددی نشان می‌دهند که مصرف مواد نیروزا به خصوص استروئیدهای آنابولیک در میان جمعیت ورزشکاران مبتدی نیز رواج قابل توجهی یافته است [۱، ۶]. در مطالعه‌ای بر روی ۹۴ مورد از ورزشکاران مصرف‌کننده استروئیدهای آنابولیک مشخص شد که ۶ درصد منحصراً به منظور رسیدن به اهداف مورد نظر در مسابقات، ۱۴ درصد با انگیزه‌های بسیار کمتری برای مسابقات و ۸۰ درصد آن‌ها به دلایلی غیر از موفقیت در مسابقات ورزشی از این مواد استفاده می‌کردند [۴]. اخیراً مطالعات نشان داده است که ۳۰ درصد از مصرف‌کنندگان مواد نیروزای غیرمجاز به مرحله وابستگی می‌رسند [۳]. برخلاف استروئیدهای آنابولیک، اغلب مکمل‌های ورزشی، شامل مکمل‌های تغذیه‌ای مانند کربوهیدرات‌ها و ویتامین‌های مورد نیاز بدن هستند که نیاز فرد را برای یک دوره تمرینات پرفشار فراهم می‌کند و واکنش‌های شیمیایی خطرناکی از قبیل تغییرات هورمونی، افزایش ضربان قلب و آشفتنگی‌های روانی را با خود به همراه ندارد [۲، ۶]، اگرچه که متخصصان امروزه توصیه می‌کنند این مواد نیز به علت تغییرات شیمیایی در بلندمدت می‌تواند بر جسم فرد اثر داشته باشد با این حال اثرات مصرف آن با مواد نیروزای غیرمجاز قابل‌مقایسه نمی‌باشد [۶]. اگرچه مواد نیروزای غیرمجاز مهارت و قابلیت‌هایی ورزشکاران را از قبیل سرعت، تمرکز، خلاقیت، زیبایی اندام و اعتمادبه‌نفس بهبود می‌بخشند [۶-۸]؛ اما مصرف طولانی مدت مواد نیروزای غیرمجاز می‌تواند باعث ایجاد مشکلاتی در سلامت جسمانی و روانی ورزشکاران شود [۹-۱۲]. در مصرف مواد نیروزا عوامل متعددی می‌تواند دخالت داشته باشند، بنا بر نظر واسلو و الریچ، مصرف این مواد با عزت نفس ورزشکاران گره خورده است به طوری که مصرف این مواد علاوه بر دست‌یابی به افزایش حجم عضلانی، بهبود عملکرد

و جایگاه اجتماعی، به نوعی احساس خودکارآمدی قابل توجهی به فرد می‌دهد و تا زمانی که مصرف مواد نیروزا ادامه دارد این تقویت‌های مثبت ادامه می‌یابد [۱۲]. مطابق با مدل تئوری رفتار برنامه‌ریزی شده، نگرش پیش‌بینی کننده شناخت و رفتار انسان است، بنابراین وجود نگرش مثبت به مصرف مواد نیروزای غیرمجاز برای رسیدن به موفقیت می‌تواند بهترین پیش‌بینی کننده رفتارهای مصرفی ورزشکاران فرض شود [۱۳، ۱۴]. یکی از مواردی که در پس این نگرش‌ها وجود دارد تمایل به داشتن بدنی عضلانی به منظور افزایش قدرت و زیبایی اندام [۱۳، ۱۵] در ورزشکاران است. مطالعات در زمینه سوءمصرف مواد نیروزی غیرمجاز در ورزشکاران نشان می‌دهد که اغلب ورزشکاران مصرف‌کننده از اضطراب‌های وسواس گونه‌ای نسبت به حجم عضلات خود رنج می‌برند [۱۶] که به منظور کاهش این اضطراب به صورت افراطی به ورزش می‌کنند [۱۷] تمایل به عضلانی شدن یک عنوان نگرانی مداوم در مورد تصویر بدنی‌شان است، از این بابت که به اندازه کافی عضلانی نیستند [۱۸]، وجود تمایل به عضلانی شدن، اغلب با طیف وسیعی از رفتارهای ناسالم و مشکلات روان‌شناختی در ارتباط است [۱۶، ۱۸، ۱۹]. ورزشکاران به نسبت غیر ورزشکاران از تمایل بیشتری به داشتن عضلاتی برجسته و افزایش حجم توده عضلانی برخوردارند و به نظر می‌رسد ماهیت تیمی یا انفرادی بودن ورزش نیز در شدت یا ضعف آن مؤثر باشد [۷] چرا که در بعضی مواقع این تمایلات، علت اصلی تمرینات ورزشی و انتخاب رشته ورزشی [۱۶، ۲۰] محسوب می‌شود. کافری و همکاران معتقدند که داشتن رفتارهای مرتبط با عضلانی شدن یک نوع حالت برانگیختگی و تنش درونی در فرد ایجاد می‌کند که موجب می‌شود برای کاهش این تنش افراد روی به افزایش فعالیت آورده تا این تنش را کاهش دهند [۲۱]. اغلب ورزشکاران بالا رفتن حجم توده عضلانی خود را به عنوان یک موفقیت تعریف می‌کنند [۷، ۲۰] و به احتمال بیشتری دچار اختلال بدریخت‌انگاری عضلانی و نگرش منفی نسبت به تصویر بدنی خود می‌شوند [۱۶-۲۱]. در یک پژوهش مروری از مطالعات صورت گرفته در تمایل ورزشکاران به عضلانی شدن نشان داده شد که در بیشتر مطالعات تمایل به عضلانی شدن با بهبود عزت‌نفس، کاهش اضطراب و ناراضی‌تی از تصویر بدنی در ارتباط بوده است [۲۰]. هم‌چنین در مطالعه‌ای دیگر نیز به این موضوع اشاره شد که تمایل به عضلانی شدن یکی از مهم‌ترین پیش‌بینی کننده‌های افزایش وزن، نگرانی در مورد عضلات و ناراضی‌تی عضلانی در مردان محسوب می‌شود [۱۹]. مروری بر ادبیات پژوهشی مصرف مواد نیروزای غیرمجاز در ورزشکاران نشان می‌دهد که اغلب پژوهش‌های صورت گرفته در دهه‌های اخیر، در تلاش برای بررسی شیوع و پیامدهای مصرف این مواد بر سلامت جسمانی بوده‌اند و کمتر پژوهشی به نقش عوامل روانی توجه کرده است. این در حالی است که بسیاری از پژوهشگران بر این عقیده‌اند متغیرهای روانی از جنبه‌های اصلی تمایل یک ورزشکار به مصرف مواد نیروزای غیرمجاز، با وجود تمامی مضراتش، است [۱، ۱۳]. در همین راستا با توجه به نقش با اهمیت متغیرهای روانی در رفتارهای مصرفی ورزشکاران و پژوهش‌های اندکی که در این حوزه صورت گرفته است، ایجاب می‌کند که پژوهش‌های دقیق‌تری ابعاد روانی این پدیده را مورد بررسی قرار دهند؛ بنابراین هدف از پژوهش حاضر مقایسه نگرش به بهبود عملکرد و تمایل به عضلانی شدن در ورزشکاران با و بدون مصرف مواد نیروزای غیرمجاز به تفکیک رشته‌های تیمی و انفرادی بود.

روش کار

روش پژوهش حاضر توصیفی و از نوع علی-مقایسه‌ای بود. جامعه آماری این پژوهش شامل تمامی مردان ورزشکار برخی از رشته‌های تیمی و انفرادی شهر تهران در سال ۱۳۹۵ بود که بر حسب نمونه‌گیری در دسترس دو گروه از ورزشکاران شامل گروهی که تاکنون مصرف مواد نیروزای غیرمجاز نداشته (۱۹۳ ورزشکار) و گروهی که مصرف مواد نیروزای غیرمجاز دارند (۱۴۲ ورزشکار) برگزیده شدند. در این پژوهش منظور از مواد نیروزای غیرمجاز شامل مواد و هورمون‌های استروئیدی (استروئیدهای آنابولیک) است که بنا بر لیست آژانس جهانی مبارزه با دوپینگ [۵] و فدراسیون پزشکی ورزشی ایران به عنوان دوپینگ مطرح شده است و استفاده از آن در فعالیت ورزشی غیرقابل مجاز تلقی می‌شود. شرکت‌کنندگان همگی در سه سطح مبتدی (۳۳/۳)، نیمه ماهر (۲۹/۱۶) و ماهر (۳۷/۵) بودند که با توجه به تعاریف علمی سطوح مهارتی، ورزشکاران ماهر شامل ورزشکاران تحت عضویت تیم‌های ملی یا باشگاهی کشور، ورزشکاران نیمه ماهر شامل ورزشکاران مسابقه‌دهنده در سطح، شهر و استان و در نهایت ورزشکاران مبتدی ورزشکارانی هستند که حداقل به مدت شش ماه و حداکثر یک سال در یکی از رشته‌های ورزشی تجربه کسب کرده‌اند [۲۲]. در انتخاب رشته‌های ورزشی سعی محقق بر این بود که برخی از رشته‌های المپیکی که وفور بیشتری در میان ورزشکاران ایرانی و هم‌چنین سابقه دوپینگ در آن‌ها مطرح بوده است در اولویت انتخاب قرار گیرند؛ در همین راستا بر اساس نمونه‌گیری در دسترس ورزش‌های انفرادی و زنده‌برداری (۳۲ نفر)، کشتی (۲۸ نفر)، جودو (۲۴ نفر)، تکواندو (۲۵ نفر)، بوکس (۲۳ نفر)، شنا (۱۸ نفر)، ژیمناستیک (۲۲ نفر) و دو و میدانی (۲۶ نفر) و ورزش‌های تیمی شامل فوتبال (۳۴ نفر) والیبال (۲۵ نفر)، هندبال (۲۵ نفر)، بسکتبال (۳۵ نفر) و هاکی (۱۸ نفر) مطالعه شدند. در ادامه با مراجعه به باشگاه‌های ورزشی، پرسشنامه‌ها میان ورزشکاران توزیع و جمع‌آوری شد. معیارهای ورود پژوهش شامل: ۱. حداقل شش ماه سابقه ورزشی در رشته مربوطه ۲. میانگین سنی ۱۸ الی ۴۰ سال ۳. حضور داوطلبانه در پژوهش ۴. حداقل سطح تحصیلات دیپلم ۵. نداشتن معلولیت جسمانی و معیار خروج شامل: ۱. تحویل ناقص پرسشنامه ۲. عدم تمایل به شرکت در پژوهش [۲۳].

مقیاس تمایل به عضلانی شدن (DMQ: Drive for Muscularity Questionnaire)

این پرسشنامه اولین بار توسط مک کرری و همکاران به منظور سنجش نگرش‌ها و رفتارهای مربوط به عضلانی بودن در سال ۲۰۰۰ تدوین شد. این پرسشنامه شامل ۱۵ سؤال و سه زیر مؤلفه نگرش به عضلانی شدن، رفتارهای مرتبط با عضلانی شدن و تمایل به مصرف نیروزا به همراه نمره کل می‌باشد که به صورت یک طیف لیکرت شش‌تایی از همیشه (۱) تا هرگز (۶) نمره‌گذاری می‌شود. مک کرری و ساس پایایی آن را ۰/۸۶ تا ۰/۹۲ گزارش نمودند [۱۸]. در ایران نیز مولودی، نونهال، دادخواه [۲۴] آلفای کرونباخ این پرسشنامه را ۰/۸۲ گزارش کردند و نشان دادند که پرسشنامه تمایل به عضلانی شدن روایی همگرایی مناسبی با پرسشنامه‌های اختلال خوردن و اختلال در عملکرد دارد.

مقیاس نگرش به بهبود عملکرد مبتنی بر مصرف مواد نیروزا (PEAD: Performance Enhancement Attitude Drugs)

مقیاس نگرش به بهبود عملکرد یک ابزار خود گزارشی ۱۷ سؤالی و تک عاملی است؛ که اولین بار توسط پتروزی به منظور اندازه‌گیری نگرش ورزشکاران به مصرف دوپینگ تدوین شد [۱۳]. مقیاس نگرش به بهبود عملکرد شامل ۱۷ گویه با یک مقیاس شش‌ارزشی لیکرت از کاملاً مخالف با درجه (۱) تا کاملاً موافق با درجه (۶) می‌باشد. پتروزی در بررسی روایی و پایایی این پرسشنامه روایی پرسشنامه مذکور را مطلوب گزارش کرده و آلفای کرونباخ آن را ۰/۷۰ به دست آورد. در ایران نیز منوچهری و تورجی در بررسی روایی و پایایی مقیاس نگرش به بهبود عملکرد در ورزشکاران ایرانی، روایی آن را از طریق تحلیل عاملی تأییدی مناسب ارزیابی کرده و اعتبار درونی آن را با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۷۷ گزارش نمودند [۲۵]. فرایند اجرای پژوهش حاضر بدین صورت بود که ابتدا محقق با حضور در باشگاه‌های ورزشی سطح شهر تهران و هماهنگی با مسئولین باشگاه‌ها مجوز لازم جهت اجرای پرسشنامه‌ها دریافت کرد. سپس با حضور در محل تمرین توضیحاتی در زمینه اهمیت و ضرورت پژوهش، حضور داوطلبانه و محرمانه بودن اطلاعات به ورزشکاران داده شد و از ورزشکاران رده سنی بالای هجده سال که واجد ملاک‌های ورود به پژوهش بودند، دعوت به عمل آورده شد تا با ثبت اطلاعات فردی به سؤالات پرسشنامه‌ها پاسخ دهند. در ادامه ورزشکاران به منظور قرارگیری در یکی از گروه‌های با و بدون مصرف مواد نیروزای غیرمجاز، در ابتدای اجرای پرسشنامه به این سؤال که (آیا تاکنون سابقه مصرف مواد نیروزای غیرمجاز از نوع استروئیدهای آنابولیک مانند انواع هورمون‌ها، دیانابول، ناندربولون، تستوسترون، اکسی متولون و... به صورت تزریقی یا خوراکی به منظور ارتقای عملکرد ورزشی داشته‌اید؟) پاسخ دادند که بر اساس پاسخ در یکی گروه‌های مذکور دسته‌بندی شدند. در این مطالعه مفاد اخلاقی بیانیه هلسینکی از جمله توضیح اهداف پژوهش و کسب رضایت آگاهانه از شرکت‌کنندگان، اختیاری بودن شرکت در پژوهش و در اختیار قرار دادن نتایج در صورت تمایل در نظر گرفته شد [۲۶]. در ضمن برای جلوگیری از سوگیری در میان شرکت‌کنندگان، به آن‌ها اطمینان داده شد که پرسشنامه‌های حاضر کاربردی جز یک بررسی پژوهشی نخواهد داشت. هم‌چنین لازم به ذکر است، برای تکمیل پرسشنامه‌ها زمان خاصی مدنظر نبود و سعی محقق بر آن بود که پرسشنامه‌ها در زمان و مکان مناسبی در اختیار ورزشکاران قرار داده شود. به منظور تحلیل داده‌ها ابتدا جهت آگاهی از فرض نرمال بودن، آزمون کولموگروف-اسمیرنوف مورد استفاده قرار گرفت که حاکی از برقراری این فرض بود ($P = ۰/۰۵$). در ادامه نیز به منظور مقایسه گروه‌های مورد مطالعه در متغیرهای پژوهش از آزمون تحلیل واریانس چند راهه (MANOVA) و یک راهه (ANOVA) استفاده شد.

یافته‌ها

ابتدا پس از کنار گذاری پرسشنامه‌های ناقص، پرسشنامه‌های معتبر تحلیل و مورد بررسی قرار گرفت. بر اساس یافته‌های جمعیت شناختی ورزشکاران شرکت‌کننده در این پژوهش، به ترتیب میانگین سنی (۲۵/۴۲)، سابقه ورزشی (۳) و شاخص توده بدنی (۲۳/۱۲) بوده و در سایر مؤلفه‌های جمعیت شناختی مطابق جدول ۱ می‌باشد.

جدول ۱: ویژگی‌های جمعیت شناختی آزمودنی‌ها

شاخص جمعیت شناختی	فراوانی	درصد
تحصیلات		
دیپلم	۱۹۱	۵۷/۱۴
کارشناسی	۱۱۰	۳۲/۷۳
کارشناسی ارشد و بالاتر	۳۴	۱۰/۱۱
سطح مهارت		
مبتدی	۱۱۲	۳۳/۳
ورزشی		
نیمه ماهر	۹۸	۲۹/۱۶
ماهر	۱۲۵	۳۷/۵
رشته ورزشی		
انفرادی	۱۹۷	۵۸/۶۳
تیمی	۱۳۸	۴۱/۳۶

جدول ۲: نتایج آزمون تحلیل واریانس یک راهه برای مقایسه ورزشکاران رشته‌های تیمی و انفرادی در متغیر تمایل به عضلانی شدن

گروه	(Mean ± SD)	F	Sig
تمایل به عضلانی شدن			
رفتارهای مرتبط با عضلانی شدن		۹/۱۱۸	
تیمی	۴۵/۲۰ ± ۶/۲۴		۰/۰۰۶*
انفرادی	۴۸/۶۴ ± ۶/۱۸		
مصرف مواد نبروزا		۲۱/۹۶	
تیمی	۸/۹۲ ± ۲/۴۵		۰/۰۰۰۱*
انفرادی	۱۹/۴۲ ± ۴/۲۱		
نگرش‌های مرتبط با عضلانی شدن		۲/۳۹۴	
تیمی	۵۴/۸۳ ± ۷/۱۷		۰/۱۳۲
انفرادی	۵۵/۳۶ ± ۵/۲۱		
نمره کل		۶/۴۴	
تیمی	۱۰۶/۲۶ ± ۱۶/۳۲		۰/۰۰۱*
انفرادی	۱۱۳/۸۹ ± ۱۴/۲۷		

* سطح معناداری ($P < 0/05$): Mean: میانگین، SD: انحراف استاندارد، F: مقدار F فیشر، Sig: سطح معناداری

همان‌طور که در جدول ۲ مشخص شده است نتایج مربوط به میانگین و انحراف استاندارد مؤلفه تمایل به عضلانی شدن به همراه زیر مؤلفه‌هایش (رفتارهای مرتبط با عضلانی شدن، مصرف مواد نبروزا و نگرش‌های مرتبط با عضلانی) به تفکیک رشته‌های تیمی و انفرادی در جدول ۲ آمده است. نتایج آزمون تحلیل واریانس چند راهه نشان می‌دهد تفاوت میان دو گروه ورزشکاران تیمی و انفرادی در متغیر تمایل به عضلانی شدن و دو زیرمؤلفه آن (رفتارهای مرتبط با عضلانی شدن و مصرف مواد نبروزا) معنادار می‌باشد؛ اما تفاوتی در زیرمؤلفه نگرش‌های مرتبط با عضلانی وجود ندارد. در ادامه به منظور بررسی تفاوت میان دو گروه ورزشکاران تیمی و انفرادی در تحلیل واریانس تک متغیری استفاده شد که پیش‌فرض شرط برابری واریانس‌ها بر اساس آزمون لون برقرار می‌باشد ($P > 0/05$).

ابتدا برای تعیین معناداری تفاوت رشته‌های تیمی و انفرادی از آزمون تحلیل واریانس چند متغیری (MANOVA) و آزمون تحلیل واریانس یک راهه (ANOVA) استفاده شد. قبل از بررسی نتایج تحلیل واریانس چند متغیره برای متغیر تمایل به عضلانی شدن جهت رعایت پیش‌فرض برابری واریانس‌های خطا از آزمون لون استفاده شد که عدم معناداری هریک از سطوح متغیر وابسته حاکی از برقراری پیش‌فرض برابری واریانس‌های خطا داشت ($F = 0/128, P > 0/05$). در ادامه آزمون تحلیل واریانس چند متغیری نشان داد که سطوح معناداری همه آزمون‌ها قابلیت استفاده از تحلیل واریانس چند متغیری را مجاز می‌شمارد که بر پایه آن نتایج نشان می‌دهد حداقل در یکی از متغیرهای وابسته در دو گروه ورزشکاران تیمی و انفرادی تفاوت معناداری وجود دارد ($P < 0/002, F = 6/50, P < 0/078$ = اثر پیلایی).

جدول ۳: نتایج آزمون تحلیل واریانس برای مقایسه ورزشکاران رشته‌های تیمی و انفرادی در متغیر نگرش به بهبود عملکرد

گروه	(Mean ± SD)	F	Sig
نگرش به بهبود عملکرد		۰/۶۷۸	۰/۴۱
تیمی	۹۹/۶۶ ± ۱۲/۶۴		
انفرادی	۱۰۰/۵ ± ۱۲/۷۵		

* سطح معناداری (P < ۰/۰۵)، Mean: میانگین، SD: انحراف استاندارد، F: مقدار F فیشر، Sig: سطح معناداری

جدول ۴: نتایج آزمون تحلیل واریانس برای مقایسه ورزشکاران با و بدون مصرف مواد نیروزای غیرمجاز در متغیر تمایل به عضلانی شدن

گروه	بدون مصرف مواد نیروزا (Mean ± SD)	مصرف مواد نیروزا (Mean ± SD)	F	Sig
تمایل به عضلانی شدن				
رفتارهای مرتبط با عضلانی شدن				
تیمی	۲۱/۱۶ ± ۵/۶۹	۲۴/۰۴ ± ۶/۳۱	۸/۲۸	۰/۰۰۹*
انفرادی	۲۱/۳۲ ± ۶/۱۴	۲۷/۲۲ ± ۶/۱۸	۲۱/۶۶	۰/۰۰۱*
مصرف مواد نیروزا				
تیمی	۵/۶۶ ± ۳/۲۶	۷/۸۲ ± ۲/۳۵	۳/۴۱	۰/۰۴۴*
انفرادی	۷/۷۵ ± ۳/۱۲	۱۲/۰۶ ± ۳/۰۹	۳۷/۱۲	۰/۰۰۱*
نگرش‌های مرتبط با عضلانی شدن				
تیمی	۲۶/۸۶ ± ۸/۴۱	۲۷/۹۲ ± ۷/۹۸	۲/۵۱	۰/۲۰۱
انفرادی	۲۷/۳۲ ± ۶/۳۵	۲۸/۰۴ ± ۵/۲۷	۴/۶۷	۰/۰۵۴
نمره کل				
تیمی	۴۹/۵۲ ± ۱۸/۳۲	۵۶/۷۴ ± ۱۵/۶۲	۸/۸۵	۰/۰۰۶*
انفرادی	۵۱/۰۶ ± ۱۳/۹۸	۶۲/۸۳ ± ۱۲/۴۶	۱۹/۳۳	۰/۰۰۱*

* سطح معناداری (P < ۰/۰۵)، Mean: میانگین، SD: انحراف استاندارد، F: مقدار F فیشر، Sig: سطح معناداری

جدول ۳، نتایج مربوط به میانگین، انحراف استاندارد و تحلیل واریانس یک راه را نشان می‌دهد که بر این اساس در ورزشکاران تیمی و انفرادی تفاوتی در نگرش به بهبود عملکرد وجود ندارد و هر دو از نگرش یکسانی برخوردارند. در ادامه مقایسه تمایل به عضلانی شدن و نگرش به بهبود عملکرد در دو گروه با و بدون مصرف مواد نیروزا به تفکیک رشته‌های تیمی و انفرادی مورد بررسی قرار گرفت. ابتدا به منظور بررسی مقایسه تمایل به عضلانی شدن در دو گروه با و بدون مصرف مواد نیروزا از تحلیل واریانس چند متغیری استفاده شد. در همین راستا قبل از بررسی نتایج تحلیل واریانس چند متغیره جهت اطلاع از رعایت پیش‌فرض برابری واریانس‌های خطا از آزمون لون استفاده شد که عدم معناداری هر یک از سطوح متغیر وابسته حاکی از برقراری پیش‌فرض برابری واریانس‌های خطای به تفکیک رشته‌های تیمی و انفرادی داشت (P > ۰/۰۵)؛ که مطابق آن استفاده از آزمون تحلیل واریانس چند متغیری مجاز شمرده می‌شود. آزمون تحلیل واریانس چند متغیری نشان داد که سطوح معناداری همه آزمون‌ها قابلیت استفاده از تحلیل واریانس چند متغیری را مجاز می‌شمارد و حداقل در یکی از متغیرهای وابسته در دو گروه ورزشکاران با و بدون مصرف مواد نیروزای غیرمجاز به تفکیک رشته‌های تیمی (P < ۰/۰۱۸) $P = ۲/۲۶۴, F = ۰/۱۱۳$ و انفرادی (P < ۰/۰۰۱) = ۹/۰۱ = $F = ۰/۱۹۶</math> (اثر پیلایی) تفاوت معناداری وجود دارد. در جدول ۴ میانگین، انحراف استاندارد و تفاوت میان گروه‌های با و بدون مصرف مواد نیروزای غیرمجاز به تفکیک رشته‌های تیمی و انفرادی آورده شده است. مطابق با جدول ۴، متغیر تمایل به عضلانی شدن و دو زیرمؤلفه آن (رفتارهای مرتبط با عضلانی شدن و مصرف مواد نیروزا) در دو گروه با و بدون مصرف مواد نیروزا تفاوت معناداری را نشان می‌دهد به طوری که این تفاوت هم در رشته‌های تیمی و هم رشته‌های انفرادی محرز است. با ملاحظه میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای معنادار شده می‌توان دریافت که ورزشکاران رشته‌های تیمی و انفرادی در گروه مصرف‌کننده مواد نیروزای غیرمجاز به نسبت ورزشکاران رشته‌های تیمی و انفرادی گروه بدون مصرف مواد نیروزای غیرمجاز میانگین نمرات بالاتری را کسب کردند. به منظور بررسی تفاوت میان دو گروه در متغیر نگرش به بهبود عملکرد از آزمون تحلیل واریانس تک متغیره استفاده شد، ابتدا قبل از انجام آزمون تحلیل واریانس شرط برابری واریانس‌های خطا توسط آزمون لون مورد تأیید قرار گرفت (P > ۰/۰۵) که استفاده از آزمون تحلیل واریانس تک متغیری مجاز شمرده می‌شود.$

مجله پژوهش سلامت؛ دوره سه؛ شماره دو؛ صفحات ۱۰۱-۱۰۸

جدول ۵: نتایج آزمون تحلیل واریانس برای مقایسه ورزشکاران با و بدون مصرف مواد نیروزای غیرمجاز در متغیر نگرش به بهبود عملکرد

گروه	بدون مصرف مواد نیروزا (Mean ± SD)	مصرف مواد نیروزا (Mean ± SD)	F	Sig
نگرش به بهبود عملکرد				
تیمی	۴۹/۵۲ ± ۱۲/۴۱	۵۰/۱۴ ± ۱۳/۰۱	۰/۳۰۱	۰/۵۰۱
انفرادی	۴۸/۱۲ ± ۱۱/۱۲	۵۲/۳۸ ± ۱۴/۰۶	۹/۳۱	۰/۰۰۱*

* سطح معناداری (P < ۰/۰۵): Mean: میانگین، SD: انحراف استاندارد، F: مقدار F فیشر، Sig: سطح معناداری

با عضلانی شدن و مصرف مواد نیروزا را از ملزومات ورزشی خود تلقی نماید. این موضوع را می‌توان به خوبی در پیشینه پژوهشی مشاهده کرد، به طوری که پژوهش‌ها نشان دادند بیش‌ترین تمایلات به عضلانی شدن در ورزشکاران رشته‌های انفرادی از قبیل (پرورش اندام، وزنه‌برداری، کشتی و...) مشاهده می‌شود [۱، ۳، ۶، ۱۶]. نتایج پژوهش حاضر نیز تأییدی بر این موضوع است که ورزشکاران رشته‌های انفرادی بنا بر ذات رشته ورزشی خود که نیازمند قدرت بدنی و اتکا به توانایی‌های خود است، رفتارهای مرتبط با عضلانی شدن و مصرف مواد نیروزای بیشتری به نسبت رشته‌های تیمی از خود نشان می‌دهند.

در ادامه یافته‌های پژوهش حاضر در بررسی دو گروه با و بدون مصرف مواد نیروزای غیرمجاز به تفکیک ورزشکاران تیمی و انفرادی در متغیرهای پژوهش نشان داد که در تمایل به عضلانی شدن و دو خرده مقیاس آن (رفتارهای مرتبط با عضلانی شدن و مصرف مواد نیروزا) گروه مصرف‌کننده مواد با گروه بدون مصرف تفاوت معناداری داشته و مصرف‌کنندگان از میانگین بالاتری برخوردارند، هم‌چنین رشته‌های انفرادی در گروه مصرف‌کننده مواد نیروزای غیرمجاز میانگین بالاتری از گروه بدون مصرف نشان دادند؛ اما در ورزشکاران تیمی تفاوتی در نگرش به بهبود عملکرد ورزشکاران مشاهده نشد. در سراسر دنیا استفاده از مواد نیروزای غیر مجاز از قبیل انواع دوپینگ‌ها، استروئیدهای آنابولیک و ... پدیده‌ای است که با وجود ممنوعیت رسمی، ورزشکاران تمایل دارند برای رسیدن به موفقیت از آن استفاده نمایند [۱، ۱۱، ۱۲] به طوری که مطابق شواهد پژوهشی حدود ده درصد از ورزشکاران باشگاه‌های ورزشی بنا بر گزارش خود برای بهبود عملکردشان از مصرف مواد نیروزا استفاده می‌نمایند [۳]. در تبیین یافته‌های پژوهش حاضر می‌توان عنوان داشت که از آنجایی که نگرش مقدم بر انجام یک رفتار است بسیاری از ورزشکاران مصرف‌کننده مواد نیروزا با این دید به سوی این مواد کشیده می‌شوند که اعتقاد دارند آن‌ها را به اهدافشان نزدیک‌تر می‌نماید [۲۷]. به نظر می‌رسد مهم‌ترین انگیزه ورزشکاران از مصرف مواد نیروزا نگرش به بهبود عملکرد و دستیابی به موفقیت است [۱۳، ۱۴] و این انگیزه بر اساس ماهیت انفرادی یا تیمی بودن ورزش شدت یا ضعف پیدا می‌کند [۱۲، ۱۳] اما در تمامی ورزشکاران وجود دارد و آن را به خوبی می‌توان در استفاده بی‌درپی ورزشکاران با وجود آگاهی از تأثیرات مخرب این مواد مشاهده کرد [۲۷]. پتروزی و آیدمن در بخش جالبی از یافته‌های پژوهشی خود بر روی ورزشکاران مصرف‌کننده مواد نیروزای غیرمجاز عنوان می‌کنند، علاوه بر ورزشکارانی که سابقه مصرف مواد نیروزا داشته‌اند بخش وسیعی از ورزشکارانی که تاکنون مصرف مواد نیروزا نداشته‌اند نیز نگرش‌های مثبتی به استفاده از این مواد در جهت بهبود عملکرد ارایه

در **جدول ۵**، میانگین، انحراف استاندارد و تفاوت میان گروه‌های با و بدون مصرف مواد نیروزای غیرمجاز به تفکیک رشته‌های تیمی و انفرادی برای متغیر نگرش به بهبود عملکرد آورده شده است. مطابق با **جدول ۵**، در نگرش به بهبود عملکرد تفاوت در دو گروه با و بدون مصرف مواد نیروزا تنها در ورزشکاران رشته‌های انفرادی معنادار است و در ورزشکاران رشته‌های تیمی معنادار نمی‌باشد. با ملاحظه میانگین و انحراف استاندارد می‌توان دریافت نگرش به بهبود عملکرد در رشته‌های انفرادی در گروه مصرف‌کننده مواد نیروزا از میانگین بالاتری نسبت به گروه عدم مصرف‌کننده برخوردار است، اما در رشته‌های تیمی تفاوتی میان دو گروه وجود ندارد.

بحث

هدف از پژوهش حاضر مقایسه نگرش به بهبود عملکرد و تمایل به عضلانی شدن در ورزشکاران با و بدون مصرف مواد نیروزای غیرمجاز به تفکیک ورزش‌های تیمی و انفرادی بود. در این پژوهش تعداد ۳۳۵ ورزشکار از ورزشکاران رشته‌های تیمی (۱۳۸ نفر) و ورزشکاران رشته‌های انفرادی (۱۹۷ نفر) به صورت تصادفی از باشگاه‌های سطح تهران انتخاب شدند و به تفکیک رشته‌های ورزشی به دو گروه با و بدون مصرف مواد نیروزای غیرمجاز تقسیم شدند. یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که ورزشکاران رشته‌های انفرادی در تمایل به عضلانی شدن و دو زیرمؤلفه آن (رفتارهای مرتبط با عضلانی شدن و مصرف مواد نیروزا) به نسبت رشته‌های تیمی از میانگین بالاتری برخوردارند اما در زیرمؤلفه نگرش‌های مرتبط با عضلانی شدن و هم‌چنین متغیر نگرش به بهبود عملکرد تفاوتی میان دو گروه ورزشکاران تیمی و انفرادی مشاهده نشد. به‌طور کلی ورزشکاران با توجه به ماهیت ورزش منتخب خود یکسری نگرش‌هایی را برای موفقیت پرورش می‌دهند، نگرش‌های مرتبط با عضلانی شدن و بهبود عملکرد در همه ورزشکاران وجود دارد و تنها شدت و ضعف آن‌ها متفاوت است [۱۳]، چراکه هدف یک ورزشکار رسیدن به موفقیت است و این رسیدن به موفقیت نگرش‌های مرتبط با آن را نیز به مانند داشتن بدنی عضلانی و یا نگرش به بهبود عملکرد توجیه می‌کند [۲۷]؛ اما ماهیت ورزش در این بخش می‌تواند در به عمل رساندن این نگرش‌ها و جلوه آن در رفتار ورزشکار نقش مؤثری ایفا نماید. به طوری که ورزشکاران رشته‌های انفرادی به خاطر ماهیت فیزیکی، خودمحوری، قدرت بدنی بالا و درگیری‌های بدنی بیشتر با حریفان، معمولاً انگیزه بالاتری برای دستیابی به بدنی عضلانی دارند چراکه به مانند رشته‌های تیمی نمی‌تواند از سایر بازیکنان کمک دریافت نمایند و مکمل یکدیگر باشند؛ بلکه تنها خود و توانایی‌هایشان است که می‌تواند آن‌ها را به سوی پیروزی هدایت کند. در واقع نیاز یک ورزشکار انفرادی وی را به این سمت‌وسو می‌کشاند که رفتارهای مرتبط

نشان می‌دهند که مصرف این مواد در تنظیم پردازش‌های شناختی-اجتماعی نیز تأثیر می‌گذارد [۳۴]. تمایل به عضلانی شدن موجب ایجاد نگرش‌هایی می‌شود که به موجب آن افراد رشد عضلات، افزایش حجم، ترس از جاقی، امری ضروری دانسته و برای دستیابی به بدنی عضلانی رفتار گوناگونی را انجام می‌دهند، به همین منظور نگرش‌های مثبتی به مصرف مواد نیروزا [۳۳] پیدا می‌کنند؛ و سوم این که تمایل به عضلانی شدن موجب می‌شود افراد بیشتر ورزش کرده و وابستگی به تمرین پیدا نموده که به منظور جلوگیری از عوارض آن و توان بدنی بیشتر روی به مصرف مواد نیروزا می‌آورند که می‌تواند دلیلی بر ارتباط میان مصرف مواد نیروزا و تمایل به عضلانی شدن در ورزشکاران باشد. در همین راستا یافته‌های پژوهش حاضر با پژوهش‌هایی که توسط کانگ و هریس [۳۵]، مارتی و همکاران [۳۶]، زلی و همکاران [۳۰]، هال و همکاران [۱۷]، کانایاما و همکاران [۳]، ادوارد، تاد و مولنار [۲۰] همسو می‌باشد و پژوهشی در عدم همسویی با پژوهش حاضر یافت نشد.

هم‌چنین در زمینه عدم معناداری نگرش عضلانی در دو گروه ورزشکاران با و بدون مصرف مواد نیروزای غیر مجاز در رشته‌های تیمی و انفرادی باید این موضوع را مدنظر قرارداد، از آنجایی که از گذشته تاکنون یکی از اهداف تمامی ورزشکاران رسیدن به تناسب اندام بوده است و ذات ورزش با این موضوع گره خورده است، نگرش به عضلانی شدن و تناسب اندام جایگاه ویژه‌ای در اهداف تمامی ورزشکاران دارد. به طوری که بسیاری از پژوهش‌ها نیز بر این موضوع تأکید داشته‌اند که ورزشکاران به نسبت غیر ورزشکاران به تناسب اندام خود بیشتر اهمیت داده و بیشتر به سمت‌وسوی داشتن نگرش‌های عضلانی سوق داده می‌شوند [۳۸، ۳۷]. در همین راستا گروهی از ورزشکاران به منظور دستیابی به بدنی عضلانی روی به رفتارهای افراطی از قبیل مصرف مواد نیروزا و مکمل‌های ورزشی آورده و گروهی دیگر انجام ورزش را به صورت طبیعی مورد پسند قرار می‌دهند، اگرچه اهداف مشترکی را دنبال می‌کنند. یافته‌های پژوهش حاضر با پژوهش‌های گالی و همکاران [۳۷]، موریس و همکاران [۱۰]، زلی و همکاران [۳۰]، استاین فلدت و همکاران [۳۸] همسو می‌باشد و پژوهشی در عدم همسویی با پژوهش حاضر یافت نشد.

بسیاری از محققان بر این عقیده‌اند که ورزشکاران مصرف‌کننده مواد نیروزا بر اساس اشتغال‌های ذهنی و حساسیت بالایی که نسبت به بدن خود پیدا می‌کنند مداوم برای نگه‌داشتن وضعیت جسمانی و روانی مطلوب خود دچار تنش شده و منظور کاهش این تنش به مصرف پی‌درپی روی می‌آورند [۱۲] که افزایش رفتارهای پرخطر از جمله سوءمصرف مواد نیروزا می‌تواند از پیامدهای منفی آن باشد [۱]. امروزه تمامی متصدیان حوزه ورزشی دریافته‌اند که تأکید بر ممنوعیت، مقابله تنبیهی و آگاهی از مضرات داروهای نیروزا در جلوگیری از مصرف نیروزا ورزشکاران به‌تنهایی کفایت نمی‌کند بلکه عامل مهم دیگری مانند نگرش است [۱۳] که رفتار و گرایش ورزشکاران به این نوع مواد را تحت تأثیر قرار می‌دهد. از آنجایی که هیچ پژوهشی خالی از محدودیت نیست پژوهش حاضر نیز از امر مستثنی نمی‌باشد، از جمله محدودیت‌های پژوهش حاضر می‌توان به انجام مطالعه بر روی ورزشکاران شهر تهران اشاره کرد که در تعمیم‌یافته‌ها به سایر جوامع جوانب احتیاط باید مدنظر قرار بگیرد؛ لذا پیشنهاد می‌گردد از آنجایی که مطالعه حاضر بر روی جمعیت ورزشکاران شهر تهران صورت گرفته

کردند و خواهان برچیدن موانع قانونی استفاده از آن در مسابقات ورزشی بوده‌اند [۱۳].

نگرش‌ها پاسخ‌هایی مبتنی بر پردازش و ارزیابی هستند که به صورت پویا در همه مسائل روزمره زندگی جریان دارند [۱۴] و مناسب‌ترین دلیل ممکن برای رفتارهای اجتناب یا نزدیکی در انسان است. هم‌چنین نگرش‌ها در رفتار انسان موجب بازیابی پاسخ‌هایی در حافظه شده و درک خاصی را از یک پدیده رقم می‌زند. زمینه‌های شناختی و انگیزشی به‌طور معمول تجربیات درون نگرش‌ها را که با گرایش‌های رفتاری (اجتنابی-نزدیکی) در هم تنیده‌اند را فعال ساخته و رفتارها به صورت خودکار بروز می‌کنند [۲۸]. بر همین اساس از آنجایی که مهم‌ترین انگیزه و هدف یک ورزشکار بهبود عملکرد و دستیابی به موفقیت است که متعاقب آن پیامدهای مثبتی از قبیل مقبولیت اجتماعی [۱۰]، خودکارآمدی [۲۹]، عزت‌نفس [۹] را برای ورزشکار به ارمغان می‌آورد، مصرف مواد نیروزا رسیدن به این اهداف را در دسترس تر و امکان‌پذیرتر می‌نماید، به طوری که ورزشکاران مصرف مواد نیروزا را در جهت اهداف خود دانسته و به آن نگرش مثبتی پیدا می‌کنند. به همین خاطر است که با وجود تأکید بر قوانین و مواخذه‌های سخت برای مصرف مواد نیروزای غیر مجاز [۵]، بسیاری از ورزشکاران مصرف مواد نیروزا را کماکان در برنامه خود دارند. در یک مطالعه مروری بر نگرش‌ها، باورها و اطلاعات ورزشکاران نخبه نشان داده شد که اولین و مهم‌ترین انگیزه ورزشکاران برای مصرف مواد نیروزا دستیابی به موفقیت و بهبود عملکرد، سپس رفع و کاهش نقص‌های خود و در نهایت افزایش خودکارآمدی است [۲۹]. هم‌چنین نبود اطلاعات کافی ورزشکاران در زمینه رژیم‌های غذایی از عوامل دیگری است که موجب رواج مصرف مواد نیروزا در میان ورزشکاران شده است [۳۰]. نتایج پژوهش حاضر با یافته‌های آلاناتو همکاران [۲۷] و زلی و همکاران [۳۰]، زابالا و مورنته سانچز [۲۹]، حاتری نژاد و همکاران [۳۱]، بارکوکیس و همکاران [۳۲]، بلودووت و همکاران [۸] و هیلدبرنت و همکاران [۳۲]، همسو می‌باشد و پژوهشی در عدم همسویی با یافته‌های پژوهش حاضر یافت نشد.

در حالی که مصرف مواد نیروزا با بهبود عملکرد ورزشی رابطه مستقیمی دارند، اما مطالعات متعددی نیز به مصرف مواد نیروزا در ارتباط با ایده آل‌های بدنی یا مفاهیم مربوط به شکل بدنی که تحت تأثیر عوامل مختلفی از قبیل فرهنگی، اجتماعی، شخصیتی و رفتاری قرار دارد اشاره می‌کنند [۱۸، ۲۰]. در تبیین یافته‌های پژوهش حاضر در زمینه تمایل به عضلانی شدن مطابق پیشینه پژوهشی می‌توان عنوان داشت پیگیری تمرینات ورزشی به منظور عضلانی شدن در ورزشکاران بر قصد و نیت آن‌ها به منظور مصرف مواد نیروزا تأثیر می‌گذارد. بنا بر پیشینه پژوهشی، در بررسی تمایل به عضلانی شدن و رفتار عضلانی سه دلیل عمده ما را در فهم مصرف مواد نیروزا توسط ورزشکاران راهنمایی می‌کند. اولین مورد آن است که مردان ورزشکار و غیر ورزشکار با هدف خود نظم‌بخشی با عنوان تمایل به عضلانی شدن یا لاغری [۱۸] روی به مصرف مواد نیروزا می‌آورند. بدین صورت که تمایل به دستیابی به شکل بدنی مناسب، افزایش حجم و رشد عضلات یا تمایل به داشتن بدنی لاغر و کاهش حجم چربی بدن [۳۳] موجب جست و جوی رفتارهایی مختلفی از قبیل مصرف مواد نیروزا می‌شود. دوم، پژوهش‌های حوزه سلامت [۱۸، ۱۹، ۳۳] در بررسی مصرف مواد نیروزا

این عوامل به محققان و متخصصان سلامت این امکان را می‌دهد تا ضمن آگاهی از سازوکار مصرف مواد نیروزا در ورزشکاران با طراحی مداخلات پیشگیرانه در راستای ارتقای سلامت و اصلاح عملکرد ورزشکاران گام بردارند.

سپاسگزاری

پژوهش حاضر با هزینه شخصی پژوهشگران صورت گرفته و نویسندگان تأیید می‌کنند که هیچ‌گونه تعارض منافی در این مقاله ندارند. بدین وسیله از تمامی ورزشکاران و باشگاه‌های ورزشی که در این پژوهش ما را یاری نمودند تشکر و قدردانی می‌گردد.

References

- Kanayama G, Pope HG, Jr. History and epidemiology of anabolic androgens in athletes and non-athletes. *Mol Cell Endocrinol.* 2018;464:4-13. DOI: 10.1016/j.mce.2017. 02.039 PMID: 28245998
- Christiansen AV. Uneven book on doping and public health. *Idrottsforum org.* 2017.
- Kanayama G, Hudson JI, Pope HG, Jr. Features of men with anabolic-androgenic steroid dependence: A comparison with nondependent AAS users and with AAS nonusers. *Drug Alcohol Depend.* 2009;102(1-3):130-7. DOI: 10.1016/j.drugalcdep.2009.02.008 PMID: 19339 124
- Thorlindsson T, Halldorsson V. Sport, and use of anabolic androgenic steroids among Icelandic high school students: a critical test of three perspectives. *Subst Abuse Treat Prev Policy.* 2010;5:32. DOI: 10.1186/1747-597X-5-32 PMID: 21172024
- WADA. Sports and Anti Doping Organizations: World Anti-Doping Agency; 2011 [cited 2011 January 10]. Available from: <http://www.wada-ama.org/en/World-Anti-Doping-Program/Sports-and-Anti-Doping-Organizations>.
- Holzgraefe M, Veintimilla N, Bahr R. Ergogenic aids, doping, and anti-doping. *Handbook of Sports Medicine and Science: Volleyball: John Wiley & Sons;* 2017. p. 197-205.
- Pope HG, Jr., Wood RI, Rogol A, Nyberg F, Bowers L, Bhasin S. Adverse health consequences of performance-enhancing drugs: an Endocrine Society scientific statement. *Endocr Rev.* 2014;35(3):341-75. DOI: 10.1210/er.2013-1058 PMID: 24423981
- Bloodworth AJ, Petroczi A, Bailey R, Pearce G, McNamee MJ. Doping and supplementation: the attitudes of talented young athletes. *Scand J Med Sci Sports.* 2012; 22(2):293-301. DOI: 10.1111/j.1600-0838.2010.01239. x PMID: 20973831
- Shahhosseini M, Ggrayagh-Zandi F, Hassani Sangani M. [Comparison of General health and tapering on mood state in bodybuilder anabolic-androgenic steroid (AAS) user and non-user]. *J Dev Mot Learn.* 2015;8(3):517-30.
- Morrison TR, Ricci LA, Melloni RH, Jr. Anabolic/androgenic steroid administration during adolescence and adulthood differentially modulates aggression and anxiety. *Horm Behav.* 2015;69:132-8. DOI: 10.1016/j.yhbeh.2015.01.009 PMID: 25655668
- Harmer PA. Anabolic-androgenic steroid use among young male and female athletes: is the game to blame? *Br J Sports Med.* 2010;44(1):26-31. DOI: 10.1136/bjism.2009.068924 PMID: 19919946
- Vassallo MJ, Olrich TW. Confidence by injection: Male users of anabolic steroids speak of increases in perceived confidence through anabolic steroid use. *Int J Sport Exercise Psychol.* 2010;8(1):70-80. DOI: 10.1080/16121 97x.2010.9671935
- Petróczi A, Aidman E. Measuring explicit attitude toward doping: Review of the psychometric properties of the Performance Enhancement Attitude Scale. *Psychol Sport Exercise.* 2009;10(3):390-6. DOI: 10.1016/j.psychsport. 2008.11.001
- Kraus SJ. Attitudes and the Prediction of Behavior: A Meta-Analysis of the Empirical Literature. *Pers Soc Psychol Bullet.* 2016;21(1):58-75. DOI: 10.1177/014616 729521007
- Chan DKC, Keatley DA, Tang TCW, Dimmock JA, Hagger MS. Implicit versus explicit attitude to doping: Which better predicts athletes' vigilance towards unintentional doping? *J Sci Med Sport.* 2018;21(3):238-44. DOI: 10.1016/j.jsams.2017.05.020 PMID: 28622975
- Babusa B, Czegledi E, Tury F, Mayville SB, Urban R. Differentiating the levels of risk for muscle dysmorphia among Hungarian male weightlifters: a factor mixture modeling approach. *Body Image.* 2015;12:14-21. DOI: 10.1016/j.bodyim.2014.09.001 PMID: 25280243
- Hale BD, Diehl D, Weaver K, Briggs M. Exercise dependence and muscle dysmorphia in novice and experienced female bodybuilders. *J Behav Addict.* 2013;2(4):244-8. DOI: 10.1556/JBA.2.2013.4.8 PMID: 25215207
- McCreary DR, Saucier DM. Drive for muscularity, body comparison, and social physique anxiety in

است مشابه این پژوهش در شهرهای دیگر نیز انجام گیرد و مطالعات بعدی، تمرکز خود را صرف شناخت سایر عوامل روانی دخیل در گرایش ورزشکاران به مصرف مواد نیروزا و طرح‌ریزی مداخلات اثربخش در جهت پیشگیری از مصرف مواد نیروزا سرمایه‌گذاری کنند.

نتیجه‌گیری

با توجه به یافته‌های پژوهش حاضر می‌توان نتیجه گرفت که عوامل روانی از قبیل نگرش مثبت به مواد نیروزا و تمایل به عضلانی شدن نقش مهمی را در گرایش ورزشکاران به مصرف مواد نیروزای غیرمجاز ایفا می‌نمایند که این نگرش‌ها با توجه به ماهیت تیمی یا انفرادی ورزش از شدت و ضعف متفاوتی برخوردارند. بر همین اساس شناخت و بررسی

- men and women. *Body Image*. 2009;6(1):24-30. DOI: [10.1016/j.bodyim.2008.09.002](https://doi.org/10.1016/j.bodyim.2008.09.002) PMID: [18996066](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/18996066/)
19. Edwards C, Tod D, Molnar G. A systematic review of the drive for muscularity research area. *Int Rev Sport Exercise Psychol*. 2013;7(1):18-41. DOI: [10.1080/1750984x.2013.847113](https://doi.org/10.1080/1750984x.2013.847113)
 20. Edwards C, Tod D, Molnar G, Markland D. Predicting muscularity-related behavior, emotions, and cognitions in men: The role of psychological need thwarting, drive for muscularity, and mesomorphic internalization. *Body Image*. 2016;18:108-12. DOI: [10.1016/j.bodyim.2016.06.005](https://doi.org/10.1016/j.bodyim.2016.06.005) PMID: [27352104](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/27352104/)
 21. Cafri G, Thompson JK, Ricciardelli L, McCabe M, Smolak L, Yesalis C. Pursuit of the muscular ideal: Physical and psychological consequences and putative risk factors. *Clin Psychol Rev*. 2005;25(2):215-39. DOI: [10.1016/j.cpr.2004.09.003](https://doi.org/10.1016/j.cpr.2004.09.003) PMID: [15642647](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/15642647/)
 22. Dunn JGH, Dunn JC, Gotwals JK, Vallance JKH, Craft JM, Syrotuik DG. Establishing construct validity evidence for the Sport Multidimensional Perfectionism Scale. *Psychol Sport Exercise*. 2006;7(1):57-79. DOI: [10.1016/j.psychsport.2005.04.003](https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2005.04.003)
 23. Gall MD, Gall JP, Borg WR, Gall MD. Applying educational research: How to read, do, and use research to solve problems of practice: Pearson; 2014.
 24. Molodi R, Dadkhah A. Psychometric Properties of Persian Version of Drive for Muscularity Scale in Gorganian Body Builders. *J Psychol Mod Method*. 2014;10(2):15-26.
 25. Manouchehr J, Tojari F. Development and validation of instruments to measure doping attitudes and doping beliefs. *Eur J Exp Bio*. 2013;3(2):183-6.
 26. World Medical A. World Medical Association Declaration of Helsinki: ethical principles for medical research involving human subjects. *JAMA*. 2013;310(20):2191-4. DOI: [10.1001/jama.2013.281053](https://doi.org/10.1001/jama.2013.281053) PMID: [24141714](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/24141714/)
 27. Alaranta A, Alaranta H, Holmila J, Palmu P, Pietila K, Helenius I. Self-reported attitudes of elite athletes towards doping: differences between type of sport. *Int J Sports Med*. 2006;27(10):842-6. DOI: [10.1055/s-2005-872969](https://doi.org/10.1055/s-2005-872969) PMID: [16586338](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/16586338/)
 28. Schwarz N, Bohner G. The construction of attitudes. In: Schwarz N, Tesser A, editors. *Handbook of social psychology: Intraindividual processes*. Oxford, UK: Blackwell; 2011. p. 412-35.
 29. Morente-Sanchez J, Zabala M. Doping in sport: a review of elite athletes' attitudes, beliefs, and knowledge. *Sports Med*. 2013;43(6):395-411. DOI: [10.1007/s40279-013-0037-x](https://doi.org/10.1007/s40279-013-0037-x) PMID: [23532595](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/23532595/)
 30. Zelli A, Lucidi F, Mallia L. The Relationships among Adolescents' Drive for Muscularity, Drive for Thinness, Doping Attitudes, and Doping Intentions. *J Clin Sport Psychol*. 2010;4(1):39-52. DOI: [10.1123/jcsp.4.1.39](https://doi.org/10.1123/jcsp.4.1.39)
 31. Haerinejad MJ, Ostovar A, Farzaneh MR, Keshavarz M. The Prevalence and Characteristics of Performance-Enhancing Drug Use Among Bodybuilding Athletes in the South of Iran, Bushehr. *Asian J Sports Med*. 2016;7(3):e35018. DOI: [10.5812/asjms.35018](https://doi.org/10.5812/asjms.35018) PMID: [27826400](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/27826400/)
 32. Barkoukis V, Lazuras L, Tsoarbatzoudis H. Beliefs about the causes of success in sports and susceptibility for doping use in adolescent athletes. *J Sports Sci*. 2014; 32(3):212-9. DOI: [10.1080/02640414.2013.819521](https://doi.org/10.1080/02640414.2013.819521) PMID: [24016156](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/24016156/)
 33. Tod D, Lavallee D. Towards a conceptual understanding of muscle dysmorphia development and sustainment. *Int Rev Sport Exercise Psychol*. 2010;3(2):111-31. DOI: [10.1080/17509840903428513](https://doi.org/10.1080/17509840903428513)
 34. Lucidi F, Zelli A, Mallia L, Grano C, Russo PM, Violani C. The social-cognitive mechanisms regulating adolescents' use of doping substances. *J Sports Sci*. 2008;26(5):447-56. DOI: [10.1080/02640410701579370](https://doi.org/10.1080/02640410701579370) PMID: [18274942](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/18274942/)
 35. Kong P, Harris LM. The sporting body: body image and eating disorder symptomatology among female athletes from leanness focused and nonleanness focused sports. *J Psychol*. 2015;149(1-2):141-60. DOI: [10.1080/00223980.2013.846291](https://doi.org/10.1080/00223980.2013.846291) PMID: [25511202](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/25511202/)
 36. Gonzalez-Marti I, Fernandez Bustos JG, Hernandez-Martinez A, Contreras Jordan OR. Physical perceptions and self-concept in athletes with muscle dysmorphia symptoms. *Span J Psychol*. 2014;17:E43. DOI: [10.1017/sjp.2014.45](https://doi.org/10.1017/sjp.2014.45) PMID: [25011625](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/25011625/)
 37. Galli N, Petrie T, Reel JJ, Greenleaf C, Carter JE. Psychosocial predictors of drive for muscularity in male collegiate athletes. *Body Image*. 2015;14:62-6. DOI: [10.1016/j.bodyim.2015.03.009](https://doi.org/10.1016/j.bodyim.2015.03.009) PMID: [25880784](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/25880784/)
 38. Steinfeldt JA, Gilchrist GA, Halterman AW, Gomory A, Steinfeldt MC. Drive for muscularity and conformity to masculine norms among college football players. *Psychol Men Masculin*. 2011;12(4):324-38. DOI: [10.1037/a0024839](https://doi.org/10.1037/a0024839)